

Vabariigi Valitsuse määruse
„Kergu looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

„Looduskaitseaduse“ § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord.

Kergu looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) kaitse alla võtmise ettepanek tehti Taani-Eesti koostööprojekti „Eesti metsakaitsealade võrgustik“ lõpparuandes. Kaitseala moodustatakse selle piirkonna maastikule iseloomulike soo- ja soovikumetsade, valdavalt madalsoo, kõdusoo ja lodu kasvukohatüübi kaasikute kaitseks. See ala ei ole varem kaitse all olnud, seega moodustatakse uus kaitseala. Samuti ei kuulu see ala Euroopa Komisjonile esitatava Natura 2000 võrgustiku alade nimekirja.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaministeeriumi Pärnumaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist Nele Saluveer, eelnõuga kavandatud kitsenduste vajalikkust, „Looduskaitseadusele“ vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust kontrollis Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse loodusbüroo peaspetsialist Marika Arro (tel 673 7562). Eelnõu keeleteimetaja oli Keskkonnaministeeriumi haldusosakonna spetsialist Enel Ormus (tel 626 2906) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist Andres Kruus (tel 626 2870).

2. Eelnõu sisu

Kaitseala eesmärk on tagada kaitse elupaigatüüpidele, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on rohunditerikkad kuusikud (9050 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale, kusjuures tärniga on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid) ning soostuvad ja soolehtmetsad (9080*).

Kaitseala on tsoneeritud vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks. Sihtkaitsevööndi režiim on vajalik metsakoosluste loodusliku seisundi säilitamiseks ja taastamiseks. Saapasoo sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsaökosüsteemi arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina. Lepiku sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja ala ökoloogilise stabiilsuse tagamine. See tähendab, et säilitatakse olemasolevate metsakoosluste tasakaal ja sealsete kaitseväärtuste soodne seisund.

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning pidada jahti kogu kaitsealal. Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud arvestades „Asjaõigusseaduses“ ja „Looduskaitseaduses“ sätestatut. Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud loodusliku veerežiimi taastamine ning kaitseala läbivate või kaitsealaga piirnevate riiklikus teeregistris olevate teede hooldamiseks vajalikud maaparandussüsteemide hoiutööd ja Lepiku sihtkaitsevööndis metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas. Kaitsealal on keelatud majandustegevus, loodusvarade kasutamine, telkimine ja lõkketegemine ning uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul tee ja tehnovõrgu rajatise

rajamine või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala tarbeks ning olemasolevate ehitiste hooldustööd. Kaitsealal ei või ilma valitseja nõusolekuta muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, väljastada metsamajandamiskava, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise ehitamiseks, anda projekteerimistingimusi ning anda ehitusluba. Kaitse-eeskirjaga ei ole reguleeritud kalapüüki ja ujuvvahendiga sõitmist, kuna kaitsealale ei jää selleks sobivaid veekogusid. Samuti ei ole reguleeritud pilliroo ja adru varumist, kuna seda kaitsealal ei esine. Kaitsealale ei jää õuemaad ega poollooduslikke kooslusi.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja kaitseala tsoneeringu ning kaitsekorra kohta koostatud eksperdiarvamust. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis peab tagama kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitseresžiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise.

Kaitseala pindala on 433 ha, sellest on riigimaad 349 ha, jätkuvalt riigi omandis olevat maad 33 ha ning eramaad 51 ha.

3. Maaomanike seisukohad

„Looduskaitseaduse“ § 9 kohase kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti 8 kinnisasja omanikule, Pärnu maavalitsusele ning Vändra ja Kaisma vallavalitsusele tähtkirjad, milles paluti esitada ettepanekuid ja vastuväiteid. Kirjad sisaldasid teadet, et kui pretensioone ning ettepanekuid ei esitata, loetakse, et kinnisasja omanik on kaitse-eeskirja kooskõlastanud. Kahe maaüksuse kohta, mille omanik oli surnud või teadmata, avaldati kuulutus ajalehes.

Kaitseala kaitse alla võtmise menetluse algatamise ning avaliku väljapaneku toimumise aja ja koha kohta avaldati teade Avalikes Teadaannetes (22.06.06), maakonnalehes Pärnu Postimees (01.07.06) ning üleriigilise levikuga ajalehes Postimees (03.07.06). Avalik väljapanek toimus Pärnumaa keskkonnateenistuses ning Vändra ja Kaisma vallavalitsuses 3. juulist 14. juulini 2006. Avalik arutelu toimus 28. juulil 2006 Vändra Vallavalitsuses. Avaliku arutelu toimumise kohta avaldati teade Ametlikes Teadaannetes (14.07.06), maakonnalehes Pärnu Postimees (18.07.06) ja üleriigilise levikuga ajalehes Postimees (18.07.06). RMK Vändra metskond on osalenud kaitse-eeskirja eelnõu koostamisprotsessis ning ei ole esitanud vastuväiteid ega ettepanekuid kaitseala kaitse-eeskirja ja piiride kohta. Oma arvamus esitas 7 maaomanikku.

Maaüksus	Pindala, ha		Märkuse sisu	Tulemus
	Kokk	Kaitseala		
27601:003:0139 Raudse-Andrese	13,8	12,4	Ei nõustu maa liitmisega kaitsealaga, kuna alal ei ole piisavalt loodusväärtusi.	Käidi olukorraga täiendavalt tutvumas. Võrreldes kaitseala põhiosas asuva metsaga ei ole seal märkimisväärselt kõrge loodusväärtusega metsa. Lähtudes madalast loodusväärtusest ja maaomaniku vastuseisust, jäetakse maaüksus kaitsealast välja.

93001:001:0019 Annuse	18	18	Soovib teada, kas maaüksus kuulub riigi poolt vahetatavate maade hulka.	Jäetakse kaitsealast välja, kuna võrreldes kaitseala põhiosas asuva metsaga ei ole seal märkimisväärselt kõrge loodusväärtusega metsa. Ka maaüksust ümbritsevad metsad on võrreldes kaitseala moodustamise algatamisest 2000. a tugevasti majandatud ja oma loodusväärtuse suures osas kaotanud ning seetõttu kaitsealast välja jäetud.
27601:003:0084 Kruusa	9,6	9,6	Ei nõustu piirangute kehtestamisega. On nõus rahalise kompensatsiooniga.	Kõrge loodusväärtuse ja kaitseala terviklikkuse huvides jäetakse kaitsealasse. Maaüksusel on säilinud väärtuslikud metsakooslused, mis on elupaigaks kaitsealustele liikidele. Maaomanikku teavitati maa vahetamise korrast ja võimalustest.
27601:003:0149 Tammiku	10,4	10,4	Soovib maa vahetamist.	Maaomanikku teavitati maa vahetamise korrast ja võimalustest.
93001:001:0042 Reiu	31,44	27,3	Ei nõustu maa arvamise kaitsealasse, sest piirangute kehtestamine takistab metsamajanduskava ga määratud tegevust.	Käidi olukorraga täiendavalt tutvumas. Võrreldes kaitseala põhiosas asuva metsaga ei ole seal märkimisväärselt kõrge loodusväärtusega metsa. Metsamajanduskava alusel on metsa oluliselt majandatud ja kavandatud on veel raieid. Lähtudes maaüksuse oluliselt vähenenud loodusväärtusest ja maaomaniku vastuseisust, jäetakse kaitsealast välja.
93001:001:0039 Marita	14,8	14,8	Soovib maa kaitsealast välja jätta, kuna ala on majandatud majandusmetsana ja maaüksusele on seatud hüpoteek.	Võrreldes kaitseala põhiosas asuva metsaga ei ole seal märkimisväärselt kõrge loodusväärtusega metsa. Kaitseala moodustamise algatamisest 2000. a on mets tugevasti majandatud ja metsamajanduskava alusel on kavandatud veel raieid. Maa on oma loodusväärtuse suures osas kaotanud ning seetõttu kaitsealast välja jäetud.

93001:001:0036 Lepiku	13,2	13,2	Soovib maa kaitsealast välja jätta, kuna ala on majandatud majandusmetsana ja maaüksusele on seatud hüpotek.	Võrreldes kaitseala põhiosas asuva metsaga ei ole seal märkimisväärselt kõrge loodusväärtusega metsa. Kaitseala moodustamise algatamisest 2000. a on mets tugevasti majandatud ja metsamajanduskava alusel on kavandatud veel raieid. Maa on oma loodusväärtuse suures osas kaotanud ning seetõttu kaitsealast välja jäetud.
--------------------------	------	------	--	--

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Kaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud „Looduskaitse seaduses” esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Ühenduse õigusele, eelkõige nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksumäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Sellega korrigeeritakse ühtlasi valdade eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub „Riigi Teataja seaduse” § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Kaitseala kaitse-eeskirja eelnõu on vaikimisi kooskõlastanud Pärnu Maavalitsus ning Vändra ja Kaisma Vallavalitsus.

Eelnõu saadetakse ministeeriumidele kooskõlastamiseks eelnõude elektroonilise kooskõlastamise süsteemi eÕigus kaudu.

Rein Randver
Minister